

Politisk Økonomisk Beretning 2014

Forelæggelsesnotat

(Medlem af Naalakkersuisut for Finanser og Indenrigsanliggender)

1. behandling

Jeg skal hermed fremlægge Politisk-Økonomisk Beretning for 2014.

Vores samfund står overfor store udfordringer. Arbejdsløsheden har gennem de seneste år været stigende og der er store sociale problemer kræver en særlig indsats. Derudover vil den demografiske udvikling føre til systematiske underskud på de offentlige finanser. Der er behov for forandring, hvis vi skal have en bæredygtig samfundsudvikling.

Vi gør allerede meget for at imødekomme udfordringerne og forbedre den økonomiske situation. På kort sigt har vi taget initiativ til en ekstraordinær indsats for at bekæmpe ledigheden. Fornyligt har Naalakkersuisut bl.a. fremrykket anlægs- og renoveringsopgaver for 175 mio. kr. Men det kan selvfølgelig ikke stå alene og giver ikke varige forbedringer.

Naalakkersuisut har derfor fokus på at lave en målrettet indsats for de arbejdsløse, som skal hjælpe den enkelte tilbage i arbejde. Det er et langt sejt træk. Mange af de arbejdsløse har andet end ledighed som problem. For at få disse personer ind på arbejdsmarkedet, skal der laves et tværfaglig samarbejde mellem den sociale sektor, sundhedsvæsenet og arbejdsmarkedsområdet.

Uddannelse spiller også en meget vigtig rolle i forhold til en sammenhængende udvikling mod et bæredygtigt samfund. Gennem de seneste år har uddannelsesniveaet været stigende, men der er stadig for mange unge, der ikke kommer direkte videre i uddannelsessystemet efter endt folkeskole. Og for mange af dem der kommer igang falder fra undervejs.

Med Uddannelsesstrategi 2014 fremlægger Naalakkersuisuts ambitiøse målsætninger om at høje uddannelsesniveaet. Det er bl.a. vores målsætning, at 70 % af dem der afslutter folkeskolen i 2015, skal opnå en erhvervskompetencegivende uddannelse inden de fylder 35 år. En forøgelse fra i dag, hvor kun halvdelen af en fødselsårgang får en uddannelse. Med Uddannelsesplan II beskrives konkrete tiltag, der skal gøre det muligt at nå disse mål.

Det kræver ansvarlighed at sikre, at vores fælles økonomiske midler bruges bedst muligt. Det stiller krav til hele tiden at effektivisere den måde vi indretter de offentlige systemer på. Gennem de vedtagne mål og principper for den økonomiske politik lagt har Naalakkersuisut lagt fundamentet for at styre landets økonomi sikkert fremad. Naalakkersuisut har igangsat et større arbejde for at lave langsigtet sektorplanlægning på en række centrale områder. Det skal gøre det muligt at udnytte de offentlige anlægsmidler mere effektivt og der kan opnås positive effekter på tværs af sektorer. Sektorplanlægningen skal være bindeledet mellem de langsigtede politiske visioner og strategier på den ene side og de konkrete finanslovsprioriteringer.

Naalakkersuisut vil i løbet af 2014 præsentere en langsigtet politisk plan for en holdbar og balanceret udvikling. Hovedlinjerne for den langsigtede plan fremgår af denne Politisk-Økonomisk Beretning. Naalakkersuisut ønsker med Politisk-Økonomisk Beretning at inddrage alle i debatten om, hvordan vi kan løse de kendte udfordringer, vi står over for. Det kræver, at vi tør nytænke den offentlige sektor. Vi

skal bruge de offentlige midler smartere end vi gør i dag. Men vi skal også gøre samfundskagen større. Det kræver, at de store erhvervspotentialer der er under forberedelse bliver en realitet.

Holdbarhedsplanen vil udstikke de overordnede principper for de rammer, der skal gøre det muligt for den private sektor at skabe øget indtjening til landet. Holdbarhedsplanen vil også beskrive, hvordan vi kan skabe en mere effektiv offentlig sektor gennem velfærdsreformer og modernisering.

Omstilling til en flerstrengt økonomi

Naalakkersuisut vil skabe rammerne for en økonomi med flere strenge at spille på. Det skal give større vækst og mindre usikkerhed i forhold til udviklingen i særligt rejfiskeriet.

På fiskeriområdet ser Naalakkersuisut mulighed for øget indtjening ved udbredelse af kommercielt fiskeri til nye arter og fremme en bedre udnyttelse af hele fisken. Der arbejdes endvidere for opkrævning af ressourcerente af alle betydningsfulde arter og på hele kvoten.

Men det er en risikabel strategi, kun at satse på indtægter fra fiskeriet. Både prisen og mængden af fisk kan ændre sig og det er usikkert om det nuværende niveau også er holdbart på længere sigt. Derfor er det vigtigt, at vi *“spiller på flere strenge”*. Naalakkersuisut ser råstofudnyttelse og turisme som de andre erhverv, der kan udvikles yderligere og bidrage til en positiv økonomisk udvikling.

Råstofsektoren kan bidrage til økonomisk vækst og flere arbejdspladser, men det skal være på vilkår som sikrer, at vi ikke bruger landets naturressource uden at også fremtidige generationer får del i det. Råstoffonden er det værktøj, som skal sørge for at også vores børn og børnebørn får del i den rigdom landet besidder. Samtidig skal vi også bruge råstofsektoren som løftestang for at skabe en øget beskæftigelse og en øget kompetenceopbygning i arbejdsstyrken. Det er både til gavn for Grønland og til gavn for de mulige investorer at integrere råstofprojekterne i samfundet.

Turisme er et erhverv i vækst internationalt set. Men Grønland har i de senere år ligget markant under de internationale vækstrater. Til trods for gode muligheder for unikke oplevelser i Grønland udgør omkostningsniveauet ved at rejse til, fra og i Grønland en stor udfordring. Dertil kommer en infrastruktur med dårlige landgangsforhold for krydstogtgæster og ofte utidssvarende faciliteter på land. Naalakkersuisut arbejder derfor på at vurdere forskellige modeller for afgiftsreduktion, der kan bidrage til at skabe bedre rammer for vækst i erhvervet.

Modernisering af den offentlige sektor

Moderniseringen og effektiviseringen af den offentlige sektor er nødvendig og det er nødvendigt, at det sker i et fællesoffentlig regi. Den nye budgetsamarbejdsaftale er en nyudvikling og giver en model for det politiske og administrative samarbejde mellem kommunerne og Selvstyret.

De teknologiske muligheder udvikler sig hurtigt i disse år. Naalakkersuisut har som mål, at Grønland også bliver en del af denne udvikling. Der blev i juli 2013 gennemført en undersøgelse af borgernes brug af IT. Resultaterne viser, at der er et stigende antal af computere i hjemmet, og at den største forøgelse er sket i bygderne. Den offentlige sektor skal tilpasse sig denne udvikling, hvilket også medfører investeringer i teleinfrastrukturen.

Den kommende digitaliseringsstrategi spiller derfor også en central rolle i forhold til Naalakkersuisuts ambition om, at tilbyde grundlæggende velfærdsydelser til alle borgere. Den offentlige sektor skal indrette sig borgernes ønsker – uanset, hvor de er bosiddende. Det er grundlæggende Naalakkersuisuts ønske at sikre en balanceret fordeling af de samlede offentlige midler. Det ligger samtidig Naalakkersuisut meget på sinde, at alle - særligt vores unge - selv kan træffe valg om deres fremtid. Uddannelse er nøglen til at give den enkelte redskaberne til dette. I Uddannelsesplan II har Naalakkersuisut fremlagt en indsats således at alle får et uddannelses tilbud.

Velfærdsreformer

Naalakkersuisut forventer at fremlægge forslag til reformer som skal skabe incitament til selvforsørgelse og sikre at velfærdsydelser målrettes personer med størst behov. Det har til formål

dels at skabe bedre strukturer for borgere og virksomheder og dels en mere effektiv offentlig sektor, som understøtter de politiske visioner. Flere kommunerne står i dag i en vanskelig økonomisk situation, men hele den offentlige sektor vil i de kommende år mærke et stærkt stignende pres på udgifterne. Reformerne er derfor nødvendige for at sikre en holdbar udvikling af de offentlige finanser.

For at undgå store stigninger i udgifterne til alders- og førtidspension har Naalakkersuisut som det første igangsat reformer indenfor disse områder. På nuværende tidspunkt foretager Departementet for Familie og Justitsvæsen i samarbejde med Departementet for Finanser og Indenrigsanliggender konsekvensanalyser af de forskellige løsningsmodeller. Kommunerne, arbejdsmarkedets parter og pensionselskaberne vil også blive inddraget i det forberedende arbejde, for at drøfte de forskellige initiativer, og give parterne indsigt i formålet med og baggrunden for reformerne.

Naalakkersuisut har samtidig igangsat omfattende analyser af boligområdet med henblik på at fremlægge en samlet reform af bolig-, skatte- og socialområderne. Disse reformer tager udgangspunkt i koalitionsaftalens mål om, at flere skal eje deres egen bolig og gode vilkår, der skal give nye indtjeningsmuligheder for erhvervslivet og nye beskæftigelsesmuligheder.

Langsigtet planlægning af de offentlige anlægsinvesteringer

Samfundets store udfordringer kræver, at vi i højere grad også planlægger langsigtet på anlægsområdet. Byggerier der igangsættes i dag skal også være nødvendige og anvendelige på længere sigt. Det er endvidere vigtigt, at det offentlige prioriterer bevillinger til vedligeholdelse og reinvesteringer af offentlige ejendomme for at fastholde værdien af disse. Anlægsinvesteringer skal desuden bidrage til at skabe rammer for de førnævnte væksterhverv igennem en modernisering af infrastrukturen. Der udarbejdes sektorplaner på luftfarts- og havneområderne, som skal understøtte muligheden for at tiltrække flere turister. Vi vil også arbejde for et tæt samarbejde med Island og muligheden for at fortsætte stigningen i turister, der kommer hertil via Island.

Frem mod Forslag til Finanslov 2015 vil Naalakkersuisut udarbejde sektorplaner for de væsentligste områder. Sektorplanlægning betyder, at de langsigtede konsekvenser af et byggeri vil blive inddraget i beslutningsprocessen, særligt i forbindelse med finanslovsprocessen. Dette arbejde foregår i tæt dialog med kommunerne og skal understøtte en udvikling i alle kommunerne.

Der har været afholdt udviklingsseminar med deltagelse af økonomi-, anlægs- og planchefer fra kommunerne samt ansvarlige for dels sektorplaner, dels den fysiske og økonomiske planlægning i selvstyret. Det har resulteret i foreløbige løsningsforslag til nogle af de væsentlige koordinationsproblemer på anlægsområdet. De første resultater vil indgå i finanslovsprocessen for 2015. Men der er også enighed om, at der er behov for en løbende dialog og koordination, for hele tiden at forbedre samarbejdet både på politisk og administrativt niveau.

Afsluttende bemærkninger

Det er Naalakkersuisuts ønske, at landets økonomi skal styres ansvarligt og stabilt. Målet med den økonomiske politik er på langt sigt at blive økonomisk uafhængig. Det kræver, at vi har en holdbar finanspolitik. Den kommende langsigtede plan vil indeholde en samlet strategi for, hvordan vi håndterer de kendte udfordringer og samtidig skaber plads til en større indtjening. Vi ønsker en bred tilslutning og et konstruktivt samarbejde mellem hele Inatsisartut, kommunalbestyrelserne og resten af samfundet for at skabe en holdbar udvikling af vores samfund.

Med disse ord overlader jeg beretningen til Inatsisartuts velvillige behandling.